

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V ediciji po msti«

»EDINOST« z objavo 2 krat na teden vsako srede in soboto o poludne. Cena za vsa 12 to prilog 7 gl. za polu leta 3 gl. 50 kr., za štiri leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga stane 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v tiskarstvu v Trstu po 5 kr. v Berlinu in v Ajdovščini po 65 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, »Nava tiskarna«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Javne (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Italija.

(Konec.)

Kdor pomisli na zgodovinske odnošaje Primorske, vidi, da ta po legi in po narodnosti pripada Avstrijskeji. V novem veku nastala je povsod po Evropi ideja centralizacije narodov. — Narodi narejajo države; vsak narod moral bi istočasno biti i država — to so mnjenja, koja trde skoraj vsi evropski kabineti. Nemci naj naredijo jedno državo; Lahii svojo; Španjci svojo itd. — iz tega izvira tudi veliko žalovanje Francozov za Alzacijo in Lotaringijo, deželama poljudenima nekdanj z nemci, ki so se pofrancozili in so zdaj Francozi, alizopet v nemške oblasti; Lahii hočejo torej tudi imeti dežele z laškimi prebivalstvom, ki so Avstriji podvržene. Po tem takem bi morala torej tudi Nemčija tirjati nemške kraje, ki Avstriji pripadajo; Madžari morali bi biti tudi jeden narod, jedna država; in avstrijski Slovani — dokler nismo književno združeni ter nemamo jednega vseslovenskega jezika, morali bi tudi vsaka slovanska veja zase delati posebno državo! Tako vsaj tirja zdrava pamet. Avstrija bi potem ne mogla več obstati!

Tako daleč bi prišli s to centralizacijo, da bi slednjič bili prisiljeni zanikati obstoj mogočnej državi. In res je mnogo zgodovinopiscev, osobito laških, ki so v svojo zgodovino in napete ideje tako zatelebani, da res mislijo, da se morajo kedaj evropske države tako preustrojiti, da bode vsak narod posebno državo skupljal. Iz teh nezrelih idej, koje so ti nove bire učenjaki po knjigah in časopisih raztrosili, izcimila se je ona nesrečna sèverna in južna Irredenta, ki hoče, da nemške in laške dežele, ki sedaj Avstriji pripadajo, od nje loče ter združuje z Italijo in Nemčijo.

Do neke meje je sicer načelo narodnosti, koje ti politiki zastopajo,

resnično, ali do pikice vendar ne izvedljivo. Poglejmo, kako težka in skoraj nemogoča je izvršitev te ideje na Primorskem.

Laško naj spada k Laškemu; laški prebivalci naj bodo tudi laški podvrženci! — mislijo taki politiki. Jeli pa Primorska laška dežela; so-li njeni prebivalci Italijani? Ne! Vsa dežela deli se na dva glavna dela — slovensko-hrvatski in italijanski. Dežela bi se tedaj morala geografično razkrojiti in iz nje bi postali dve, kar je pa nemogoče, neopravičeno in zdravemu razumu nasprotno. Mej dežela ne delajo samo narodi, temveč treba je gledati tudi na geografske meje, hribe, reke gorovja in morja. Sedanje Primorsko ima take nekako od narave same določene meje, ki so vedno iste ostale ter še obstajajo. Prav sedaj jih Italijanom na ljubo raznesti, to ni umestno.

To pa ni niti izvršljivo, kajti: Do kam segajo Italijani na Primorskem? Temu prašanju zadostuje prav kratak odgovor: Do nikamor. Večina vsega prebivalstva na Primorskem je slovanska; le samo ob bregovih ni ni slovansko ni italijansko, ampak z mešanimi narodi so bregovi poljudeni. Niti obrežje torej ni popolnoma laško: po pravici niti obrežje ne pripada Laškemu: delitva torej ni mogoča. Ali vendar tirjajo Lahii, da se Primorsko od Avstrije odtrga in pridruži Italiji! — To je očitvidna krivica in rovanje proti državi samej. Irredenta torej zastopa in goji piškave ideje, koje se ne morejo nikakor opravičiti, radi česa je Avstriji tudi nevarna.

Recimo pa, da se kedaj (?) Primorsko Italiji odstopi; pod Italijo pride tedaj tudi primorska slovanska večina in Italija ni več država z enim samim narodom, ampak z dvema in ako je pravična, morala bi oba ta naroda za enakopravna spoznati, kakor se to godi v Avstriji. Enaka bi

toraj postala nekako Avstriji, kder tudi živi več narodov, kojim vsem se zagotavlja (vsaj pismeno) jednako-pravnost. Ali bi to ne bila pregreha proti gori omenjenei centralizacijskei ideji, in tudi sedaj za Avstrijo, ki peščici Italijanov popolno enakopravnost daje?

Vse potezanje in dokazovanje laških historikov in politikov, da bi Primorska morala »naravnim zakonom« spadati k Italiji, ravna se po starem reku:

Nititur in vetitum cupimusque semper negata. (Človek želi ono, kar mu je prepovedano in zanikavano) Ljudstva se ne mogo preustrojiti v jednej noči, ampak predno se jih pretvori, treba je dosti silnega napora, pred vsem pa pravice, ki mora pot razsvetljevati nepristranskim in ne-strastvenim politikom; laške skomine po primorskih deželah ostanejo vedno le prazne skomine.

Država bi morala zato bolj paziti na njej nevarno Irredento, ki se je na Primorsko zalezla in vgnjezdila ter v tej deželi bolj podpirati zanesljivi državi udani slovanski živeli in ne ga, kakor nekateri žele zatirati, svoje sovražnike pa na rokah nositi. Aristodemus.

Tabor v tržaški okolici.

II.

Pred nekaj meseci se je ustanovilo v Trstu društvo, »Pro patria.« Kake namene ima omenjeno društvo, ni se iz prvega niti vedelo prav za prav. Domači italijanski krogi so smatrali omenjeno društvo »za čisto patrijotično.« In enako je mislilo tudi mnogo tržaških Slovencev. Vendar se pa uže s prvega ustanovljenja tega društva ni pisatelju teh vrstic prav nič dopadalo. In ako radi družega ne, moralo bi se omenjeno društvo uže radi imena sumničati.

»Pro Patria« zval se je nedavno list, kateri je v Italiji izhajal, ter bil glasilo irredentsko-republikanske stranke. Omenjeni list je bil v Avstriji prepovedan, a

svoja izdavanja je uže pred časom ustavil. — Čemu toraj dajati avstrijskim društvom enaka imena? In pa vsaj imamo v Trstu (razen družih patrijotičnih) patrijotično društvo »Austria.«

Kake namene ima zgoraj omenjeno društvo, in kaj misli, pokazalo je nekda v zadnjem njegovem zboru. — Ako se pa misli z glasovitim nemškim »Schulverein« primerjati, moti se zelo.

Italijanske šole, katere misli v okolici ustanovljati, ne bi se nikakor »vzdržale« Okoličani ne bi po nobeni cenii trpeli enakih šol mej seboj. Pa vsaj imajo uže zdaj toliko nepotrebne »italijanske razrede«, vzdrževane od magistrata z njih lastnim denarjem, in v prid temu, da so v njih slovenska mladina kvari. — Rojanski očeti se uže proti temu protestovali in prosili rajši za nemški razred, in enako naj bi v kratkem še Škedenjci storili. Okoličani (in Slovenci sploh) so bistre glave, italijanskega jezika se uže vsi sami od sebe navadijo, in skoraj ni okoličana, da ne bi italiansko govorili.

Nemščina bi koristila posebno našej mladini, pozneje kot vojakom, in jaz priporočam nemške, mesto italijanske razrede v okolici. Delam pa to s preudarkom »kot pravi Slovani«, če tudi so se nekateri »ljubljanški krogi« (kateri »Primorske politike« ne poznajo), jezili nad Rojanskimi očeti radi uže omenjene prošnje nemškega, mesto italijanskega razreda. O tem bi bila pa priložnost v »prihodnjem taboru« spregovoriti in natanko preudariti. A ne le to: Po okolici se je začelo v zadnjih letih italijansko peti v ljudskih šolah. In to posebno v neke vasi, kder se trese tamonjni učenik pred magistratom, in bore njega namestnikom kapovilo. O teh stvarih naj bi povzdignili okoličanski očeti svoj glas! Znano je namreč, da je prav italijansko petje krivo, da se naša mladina v okolici kvari.

Kako »slavni tržaški magistrat« z svojimi podložnimi okoličani ravna, znano je uže marsikateremu največ iz čitanja slov. listov. Tržaški magistrat bi se moral v Turčijo učiti iti, i posebno enakopravnosti. — In ako bi hoteli slovenski listi govoriti natanko, in o vseh krivicah, koje se tržaško okoličanskim Slovencev gode, napolniti bizaporedoma v mnogo šterikah popolnoma svoje predale. Ubogi okoličan dobi poziv v italijanskem jeziku, naj plača »kravni davek.« In ko pride na magistrat ter govoreč v italijanščini katero besedo zgreši, smeje mu se vsa ondodna drhal, a ubogi okoličan brez pridevka »ščavo« nikakor ne odide. — In kaj bi bilo, ko bi se ubogi okoličan, krvavi davek plačujoč, predznil se svojega posluževati. Kar zmerjati jezika na najsurovejšje načine bi ga začeli, ter pošiljali bi ga v Ljubljano, slovensko go-

PODLISTEK.

Koledovanje pri nas in drugod.

Glas zvončkov poje nad zameti
Ter neke v daljavi utihava;
Dnes strune vse hote zapeti,
Ko mladost se jih dotikava.

In pesni stare odmevajo
Glasno, ker v kotu so jaslice,
Ki tak presrečno z prst vro
Kot blag glas mile pevke ptice.
J. Vrhlicky.

Težko bi bilo naštetii vse pesnike, ki opjevajo dobo svoje nežne mladosti, da ne bi se spominjali presrečno lepega božičnega časa, ker to je v resnici doba uže sama v sebi poetična, da se srce, ki čuti le nekoliko toplejše, ne more izogniti, da ne bi nad njo nekaj hipov se ostavilo. Da, vpraša se, v čem neki ta čar počiva? Priroda dremlje v tihem spanju, nikjer ni sledu po njenem življenju; gluhi so lesovi, čijih šum baje le pesniki razumejo, na planinah in na njivah namesto demantov rane rose žare sneženi kristali, ki nam zaslepljuje oči, ako zasije iz oblačnega neba na nje zlati solnčni žarek. In tudi te vasice so tihe, kakor po izmrtnju, le dim se vleče polagoma tu ali tam iz sajastih dimnikov na

kviško, ter pojavlja, da še tam ni izumrlo čilo ljudsko življenje. Pa se tudi vnaša nekaj veličastnega v ozračju, kar nič vso zlobo, kar nas pripravlja k ljubezni in veselju. Zdi se ti, kakor je tedaj v božiču narava sama, da se nabajaš v kakem prostornem svetliču božjem.

Toda božič ni zgolj poetičen sam ob sebi, marveč zavzema tudi posebno mesto v pesniškem delovanju, zlasti so namreč takozvani prostonarodni pesniki morali biti, kakor priča bogastvo k tem pripadajočih narodnih pesni, v tem času jako delavni. Koledovanje in prostonarodne božične pesni, ter v tem času se vršči običaji, preozkso združeni. Zato pak hočemo tem zimskim cveticam narodnega pesništva, tem snežnim lupinam na drevesu naše dedščine obrniti v teh vrstah nekoliko pozornosti.

Obrnimo se najpoprej k imenu samemu, koledovanju.

Beseda »koledovanje« — koleda« pomenja obred, vršec se o božiču z pohajanjem po hišah in petjem tukaj primer-nih pesni iz tega namena, da bi pevec za to kaj v dar dobil. Tako je namreč v navadi pri vseh Slovanih in slavni pisatelj ruski N. G. Gogol uže v opazki k svoji povesti: »Noč pred Božičem«, pravi: »Koledovati se pravi pri nas: peti na večer pred božičem pod okni priložnostne pesni, ki se imenujejo »koleda«. — Tudi čas, v katerem se koleduje in darovi, ki se dele,

imenujejo se »koleda«. — Ker se pa koledne pesni poje le po kolednikih po hišah hodečih, nismo tudi privajeni pri nas razločevati v koledovanju obreda ali pesni druge od druge.

Pri Slovanih je koledovanje ozko združeno z božičnimi prazniki — a pri Slovenceh posebe — skončevano z Svečnico. Kedaj se je pak koledovanje prav za prav začelo, to je težko natanko povedati, kajti našemu koledovanju slone obrede so poznali uže Rimljanje; očitvidno, da so bili uže v predkrščanskej dobi v navadi. O tam so z sprejetjem krščanstva n-jbrž tudi Slovani te obrede sprejeli. Ti narodi namreč, kakor vsi narodi na prvi stopinji izobraženosti se nahajajoči, bili so skrbni opazovalci prirode in njenih prikazni. Zato pa je tudi doba, ko se začelja dan daljšati ali krajšati (kakor ob Kresu in o Božiču), ljudem tudi brzo v pozor došla, ter bila potem praznovana na slavnjejši način nego drugi prazniki. — Vsled tega se je v poganskem času slavili o Božiču solnčni obrat zimski, — doba, ko začne dan rasti. Tisti čas se je brezdvomno jelo potem začeti leto. — Najprirojenjše bi se ve bilo, začeti prvi letni čas (t. j. začetek leta) s pomladjo, a ker se ta ne da zadostno natanko določiti, ni preostajalo družega, nego začeti leto s vzrastom dneva po zimi — z našim božičem.

Kot posebnosti odločevalni praznik zimski je bil našim prednikom sedanji

dan svetovečerni — zlasti še božična noč. Ta noč se jim je dozdevala kakor meja dveh — svetov — minulosti in prihodnosti; — solnce, kakor bi se ustavilo ta čas na svojem potovanju, ter nabralo si moči k novemu obhodu; skončano leto je vpa tlo v globoki sen minulosti in novo leto, kakor bi začelo odgrinati zaveso raz svojega skrivnosti polnega obraza. Iz tega razloga so bile pogonom tudi te ure najsvetjše, in še sedaj je pri nas Slovenceh, kakor tudi pri Nemcih v Avstriji običaj, poizvedovati v tem času za prihodnimi stvarmi. Tako namreč Nemci ugibajo gledaje skozi prevrtano luknjo od drevesa, v katero je strela udarila, ob času polnočnice, kdo v župniji prihodnje leto umre, v tem ko pri nas pripisujejo tisto osodo njemu, ki v cerkev grede potoma pade. Druge bišne dogodke poizve baje radovednež, ako poslednji ta večer od doma gredeč vsa vrata pri hiši pozapre in urno trikrat hišo proti solncu obletevi, pri slednjem oknu v sobo pogleda. Vidna znamenja v hiši mu pokažó, ali bo to imeti drugo leto tam svatbo ali pokop, kakor to tudi posluhni toti večer na sosedovej meji javljajo. Tako baje glas ali nekaj odmev, sličen zabijanju žeblija, znači, da delajo trugo, zaslišanje godbe pa skorajšno veselo ženitnino.

(Dalje prih.)

voriti! Tako se nam tedaj v Trstu godi. In zdaj v tej »dobi svobode«, ko je zagotovljena enakopravnost vsem avstrijskim narodom! O tem krutem magistratovem ravnanju naj bi se obširneje z dokazi (katerih ne manjka) govorilo, in vredno bi bilo, da bi glas o enakem magistratovem počenanju do »najvišjega« mesta došel. V »taboru« naj bi se odločno zahtevalo, naj se na magistratu taki vrjedniki nameščajo, kateri so obeh deželnih jezikov zmožni, kajti pomisliti je treba, da so uradniki radi ljudstva in ne ljudstvo radi njih. — Odločno naj bi se zahtevalo, da magistrat z slovenskimi strankami v njih materinem jeziku uraduje. Saj nam so enake pravice uže od nekdaj od najvišjega mesta zagotovljene. Le spati ne! — Napisal po magistratnih šolah in raznih družin uradih v okolici naj bi se vsaj zvraven italijanskih, slovenski postavili. In enako naj bi se zgodilo in na poštini pečatih raznih okoličanskih vasi. Protestovati moramo namreč odločno, da se nam imena naših sel od strani magistrata kvarijo. Tako na pr. Opicina-Opčine, Trebiciano-Trebič itd. — Na taboru naj bi govorilo i o delu. Poizvedelo naj bi se, kaj je krivo, da si blizu 20 tisoč delalcev iz »tuje nam države« tukaj potrebnega kruha služijo, med tem ko mora mnogo domačih izvrstnih delalcev roke križem držati, ali si kruha po svetu iskati. To bi bila ena glavnih točk, katere bi se na taboru omenile. Prašanje o delu je namreč i v okolici na dnevnem redu, in gotovo se bode radi tega vsak pravi domači tržaški okoličanski delalec »tabora« udeležil, da se s tem za svoje pravice potegne.

A moje menenje je, naj bi se poskušalo i o »domačiji obrti« govoriti. Razna društva, katera so se pred časom v okolici ustanovila, več ali manj dobro napredujejo. A v mestu sime pogrešati je enacega društva. In na prodajalnicah naših »tržaških Slovencev« ne vidiš slovenskega napisa! In enako se godi tudi s kavarno Bott in Comercio, kateri dve ste pravi »narodni gnezdi«. — Slišalo se je pa uže pred časom, da posebno zadnje imenovana kavarna slovenski napis nad svoje »vhode« stavi. A i to se je pozabilo. A to pustimo za zdaj. — Omenil sem, da so v okolici obrtniška društva, katera več ali manj dobro napredujejo. A to ni dosti. Mnogo je še potreba enach družtev po okolici. — O stvari pa, o kateri sem se namenil govoriti, velja našim okoličanom, in sploh našim tržaškim veljakom še zmirom stari slovenski pregovor: »Doma imaš, pa ne poznaš da imaš.« — Stvar ta je bila uže večkrat v »Edinosti« omenjena, in ta je ustanovitev tovarne sardel na elje v tržaški okolici. Najpripravniji kraj za to so gotovo Barkovlje, kajti tam je uže enaka tovarna bila. In menda kot »edina« v Avstriji. — Njen lastnik se je namreč kot delalec na Francoskem v poslu dobro izuril, prišel potem v Trst (Barkovlje), kder si je enako tovarno ustanovil. Mož po rodu Čeh se ni zmotil. Z imenovano tovarno si je toliko opomogel, da se sedaj za milijonarja ima. Enako tovarno ima zdaj omenjeni gospod v Istri (Izoli). Pred nekaj leti je pa ustanovilo francosko društvo »Société Generale Française de Conserve Alimentaires« prav v imenovanem Isterskem mestecu enako tovarno. — In ako bodijo tedaj Francozi iz daljnega Pariza v Avstrijo, in sicer v našo Primorsko, zaslužka iskati, zakaj bi naši okoličani spali in roke križem držali? — Kakor sem uže pred rekel, Barkovlje so najpripravniji kraj za enak namen, a Barkovljani so tudi edini med okoličani, kateri enak posel umejo, a sedaj morajo si po tujih tovarnah zaslužka iskati. Barkovljani imajo tudi domačega vodjo enake tovarne, in vrhu tega je v Barkovljah največ ribičev, kateri morajo poletu svoje ribe sardele v enake tovarne v Liro voziti, ker jih ne morejo v Trstu radi velicega števila prodati. — In sami preprosti delalci iz Barkovelj, kateri morajo sedaj v tujih enakih tovarnah delati, uglebajo, ako ne bi mogloč bilo, enake tovarne v rojstveni njih vasi ustanoviti!

Moj namen je toraj ta, naj bi se v tem združili Barkovljani in drugi okoličanski veljaki, ter okoličanska obrtniška društva, da bi enako tovarno ustanovili. A to ne bi bilo dosti. Imenovanim morali bi se pridružiti še slovenski tržaški veljaki, ter skupno ustanoviti društvo in izdati delnice tudi na pr. po 50 f. naprej. In po mojem menenju bil bi to najkoristnejši in najboljši način, da se imenovana tovarna ustanovi. Omenjena tovarna bila bi tudi v narodnem obziru zelo pomenljiva, kajti enake pošiljajo svoje blago po vsem svetu. — Seveda bi se moralo v enaki tovarni slovensko uradovati, kar je čisto umljivo. Moj namen je toraj ta, da bi se o imenovanem reči, i »v prihodnjem taboru« kot točki »obrtne« društva v okolici govorilo. Na noče toraj, društvo »Edinost«. Tabor ima še v tem letu biti! To je zdaj želja vseh okoličanov, in vedno se o njej poslednji iz raznih vasi v »Edinosti« izražajo. Želja ta se zdaj očitno po okolici širi in upamo, da i »dejanje« postane. Toraj: »Na svidenje.«

Glavni zbor društva sv. Cirila in Metoda v Ljubljani (Konec.)

Oglasil se je na to k besedi č. g. J. Einspiller, poverjenik celovške podružnice, ter je razložil žalostno stanje 130.000 koroških Slovencev, kateri nemajo nobene čisto slovenske narodne šole; na Koroškem je 344 ljudskih šol, od teh le 90 takozvanih nemško slovenskih; ali slovenščina se v teh šolah le 14 dni uči, dokler se otroci navadijo mirno sedeti, potem se nadaljuje precej potuk v nemškem jeziku, na veliko kvar učečim se otrokom.

Na Koroškem se pa je začel slovenski narod dobro gibal in zahteva čisto narodno ljudsko šolo; mnoge občine se bodo oglasile za šolo na narodnej podlagi in bodo gotovo primorane tudi tožiti pri drž. sodišču, ker deželne oblastnijske koroške ne bodo z lepa dovolile pravične in v postavi vtemeljene zahteve.

Treba pa bo le Koroškim Slovincem dobrega advokata na Dunaju, da jih bo zastopal; tega advokata naj bi Koroškim Slovincem društvo preskrbelo, za zdaj oni ne stavijo čisto nobenih drugih zahtev do društva. Ta govor je bil pohvaljeno sprejet po skupščini in naročilo se je novemu odboru, naj skrbi, da se ustreže želji Koroških Slovencev.

Č. g. župnik Ažman z Gorenjskega stavi potem predlog, da bi se društvo Sv. Cirila in Metoda postavilo na čisto cerkveno stališče in naj bi odbor tudi prosil pri Sv. Očetu posebnih odpustkov za ude društva, da bode društvo še boljši napredek dovelo.

Č. g. J. Zagorjan, kaplan v Ljubljani mu ugovarja, češ, da imamo mi Slovenci uže tako cerkveno društvo, kateremu ni treba delati konkurence, društvo Sv. Cirila in Metoda pa uže tako sloni na krščansko-katoliške šoli, ker ono bode ustanovljalo in podpiralo le na narodnej in verskej podlagi osnovane ljudske šole.

Predsednik g. Svetec na to omenja, da o tem predlogu se danes ne more ni razgovarjati, ni sklepati, ker ni bil poprej odboru prijavljen, kakor to terjajo društvena pravila. — Mogoče je le, da novi odbor vzame ta predlog na znanje, pa da ga postavi, ako vidi, da je to potrebno, na dnevi red prihodnjega društvenega velikega zbora.

Vsled tega ni bilo o tem predlogu daljnega razgovora.

Besedo poprima na to g. notar Veršec, župan Sevnjski in pooblaščenec za Sevnjsko podružnico. Izvratno slika razmere na Spodnjem Štajerskem in razlaga, kako se je uže dobro po robu postajala podružnica Sevnjska glasovitemu Sulferraju, ki je v Sevnici ustanovil posebno nemško šolo, katera pa vidno propada. — Ker pa je treba slovensko dečo podpirati z šolskimi pomočmi in drugimi potrebščinami na prav enak način, kakor to dela nemško društvo, zato ne more on danes poročati o svotah, o katerih razpolaga sevnjska podružnica, kajti večinoma se je od udov izterjal denar porabil za lokalne društvene namene.

Poročilo g. Veršeca je tudi odbor pohvalno na znanje vzel.

Ud osrednjega odbora, g. Ivan Hribar je potem v izvratnem govoru razlagal vevlačni cilj društva in stavil Slovincem v izgled Čene, ki imajo tudi svoje društvo »Česka ustrelni matice školske«, ki se na sijajni način stavi v bran nemškemu Sulferraju; vsak zaveden Čeh podpira po svoji moči to lepo društvo, ki ima velikkanske letne dohodke in je izdalo za česko šolo uže na stotisoče; tako je treba delati tudi nam Slovincem in ni se bati, da bode uspeh primerno tak, na kakoršnega morejo danes Čehi, kakor eminentno kulturni narod, s ponosom kazati. Torej na delo! Umeje se samo ob sebi, da je zbor gosp. Hribarjeve spodbujevalne besede z veliko navdušenostjo odobral.

Dr. Zupan je potem še izrekel svojo nado, da bode moglo društvo prav uspešno delovati, ker ima uže zdaj v začetku precejšnja materialna sredstva na razpolaganje, katera sredstva po občnem zanimanju slov. ljudstva za to društvo soditi, prav zdatno naraste.

Č. g. Čudek je na to nasvetoval osrednjemu odboru, naj se ozira tudi na mladino po gimnazijah in da podpira dijaške kuhinje, v katerih dobivajo ubožni dijaki potrebno hrano. — To je jako važna naprava, vredna zdatne podpore. Oglasil se je tudi zastopnik akademične podružnice Graške, stud. jur. g. F. Bulč in predlagal, da bi osrednji odbor do prihodnjega občnega zbora pripravil premembo pravil v tem smislu, da se delovanje društva Sv. Cirila in Metoda glede na svoj namen razširi na vse avstrijske dežele, kakor je to pri nemškem Sulferraju, kajti na tak način se bode dobivala podpora tudi iz drugih dežel, mej tem ko je po sedanjih pravilih delovanje omejeno le na Kranjsko, Koroško, Štajersko in Primorsko.

Ta predlog so navzoči enoglasno odobrvali in predsednik, gosp. Svetec, je v imenu novega odbora naznanil, da odbor

ta predlog predloži prihodnjemu občnemu zboru.

Predlagal je potem g. Veršec, urednik »Zadruga« iz Celja, da bi se denar društva Sv. Cirila in Metoda ne nalagal v takih denarnih zavodih, kateri nasprotujejo težnjam Slovencev, ampak v dobrih domačih založnih.

Tudi ta predlog se je občno odobral. Gosp. J. Lapanje iz Ribnice je priporočal na to tudi Kočevje posebnej pozornosti društvenega odbora, kajti tam nemški Sulferraj jako živahno deluje, tudi onkraj naravnih mej človeškega N. mštva.

Oglasil se je potem g. dr. Dečko iz Celja in se posebno oziral na predloge tržaške podružnice; rekel je, da je treba najprej šole osnovati in na podlagi faktičnega dokaza terjati po pravnej poti, da dotične občine prevzamejo skrb in trošek za take šole; kajti pokazalo se je po prošnji 1429 slovenskih očetov v Trstu, da se take prošnje in tudi rekurzi zavlačijo in v kak kot potisnejo. Taka procedura torej ne pripelje do cilja, treba je, da društvo, prevzame inicijativo povsod, kder je potrebno. Gospodu Dečku je zbor živo pritrdjeval; pa vsaj je v resnici to edino sredstvo, da pridemo, vsaj mi v Trstu, do svojih narodnih ljudskih šol.

Oglasil se potem še Dolenc in izreče zahvalo gosp. Dečku, ob enem pa omeni, da se tržaška podružnica trudi, da bi po možnosti pomnožila denarna sredstva, sklenola je uže tudi, da napravi v društveno svrhu veliko besedo v kakem tržaškem gledališču še to jesen; enako naj postopajo tudi druge podružnice; povsod naj se snujejo veselice in ta prablagi in prvi namen; na tak način se bode društvena blagajnica najhitreje množila in cilju društva odgovarjala.

Oglasil se je še enkrat tudi mejni grof Obici in priporočal Istro največje skrbi osrednjega odbora, kateri nasvet je tudi našel živ odmev mej zbranimi zastopniki.

Ker se ni oglasil nobeden več, zaključil je predsednik zborovanje povdarjajoč, da bi se k leti sešli še v večem številu in da bi se društvo pod upravo danes izvoljenega odbora, prav hitro in krepko razvijalo. Po končanem občnem zboru so se vsi odborniki, zastopniki, pa še drugi rodoljubi zopet zbrali pri banketu v steklenem salonu čitalnice.

Mej petjem izvrstnega kvateta, kakoršnih se ne sliši kmalo kde, in napitnicami preživeli smo par veselih ur, saj smo bili svoji mej svojimi, vsi navdušeni za blagost našega naroda in mej nami so bili uže v boju osiveli naši prvoborci in sam ljubljanski župan. Prvi je napil g. L. Svetec, naš sedanjí starosta in vodja, presvitlemu cesarju i ustali smo vsi raz sedežev in stoji zapeli cesarsko himno. Na to je napil župan g. Graselli zastopnikom podružnic, v katerih imenu se je g. Dolenc zahvalil, ter napil belej Ljubljani in nje županu in čisto narodnemu zastopu. G. mejni grof Obici napil je boljše bodočnosti slovenskej, napilo se je nadalje g. Svetcu, g. novemu predsedniku dr. Zupanu in še mnogim drugim zaslužnim rodoljubom, posebno ognjena je bila napitnica g. Bulča v hrvaškem jeziku, kateri je napil solidarnosti mej Hrvati in Slovenci, na kar smo zapeli »Hej Slovani«. Razšli smo se, kakor se razidejo dobri bratje z najlepšimi nadami v srcih, v roke segajoči in kličeči si: na svidenje drugo leto v Trstu!

Izvratno smo bili sprejeti mi zunanji zastopniki v belej Ljubljani in priljubilo se nam je to slovensko središče ta pot bolj, nego kedaj poprej.

Naj bi bil ta shod uspešen na vsako stran, posebno pa glede vzajemnosti mej nami Slovenci!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nadvojvoda Karol Ljudevit je sprejel pokroviteljstvo obrtniške razstave, ki bode v letu 1888 na Dunaji. 10. t. m. je prišla k njemu deputacija obrtniškega društva, ki ga je za pokroviteljstvo prosila. On je nje ponudbo radovoljno sprejel in rekel, da razstava ni le pomenljiva za Dunaj, temuč za vso Avstrijo in da bi obžalovati bilo, ako ne bi se napravila. On je podjetju zagotovil svojo podporo ter izrekel svoje veselje, da tudi trgovinski minister o tem podjetju misli tako, kakor on sam.

Vistarski deželni zbor v volilnem okraju za mesta in trge Buzet, Izola in Milje bil je pri nadopolnitni volitvi izvoljen vodja koperske gimnazije, g. Babuder. Dobro!

Deželni zbori se neki jeseni skličejo v kratko zasedanje; vsaj tako se pripoveduje, gotovo pa vender to še ni; znano je le, da se tirolski deželni zbor snide še tu mesec, ker mora rešiti zakon o vredbi reke Ečave.

Avstrijska trgovina v batumsko luko je bila precej živa, ker vrednost tja spečanege blaga je znašala na leto nad 2 mi-

lijona gold., vsa ta trgovina z odpravo proste luke popolnoma neha. Vsled tega se je več obrtnikov in tudi društvo »Orient« obrnol na trgovinsko ministerstvo; ni pa še znano, ali in kaj ukrene ministerstvo o tej zadevi.

Reška trgovinska zbornica je v zadnej seji sklenola, poslati k reškemu guvernerju deputacijo, ki ima prositi, naj se na reške akademiji uvede hrvaški jezik kakor nezapovedani predmet. To prošnjo je zbornica s tem podpirala, da na Reki vedno raste trgovina s Hrvatsko, Slavonsko, Bosno in Srbijo in da je hrvaški jezik in dopisovanje z latnico in cirilico neobhodno potrebno. Torej vendar!

Vnanje dežele.

Srbska skupščina je imela 12. t. m. v Nišu prvo sejo; za začasnega načelnika je bil izvoljen pristaš vladine stranke Magazinić. Odsek za poveritev je bil izvoljen per acclamationem; vsi izvoljeni udje spadajo k vladini stranki.

Bolgarsko prašanje postaja vedno ozbilnejše. V turških političnih krogih se celo misli, da Rusija, ako se nje zahtevanja ne spolnijo, zasede Bolgarijo in družega kneza na prestol posadi; to menjenje vendar utegne biti pretirano, gotovo pa je, da Rusija pritiska na sultana, naj kneza Aleksandra v dostojne meje zavrne in da kaže na pridobitve, katere bi Turčija dosegla, ako se bolgarski knez odstavi. Sultan se sicer temu pritisku neče udati, vendar pa je kneza opomnil na nevarnost ruskega vmešavanja. Tudi druge evropske vevlasti ne odobravajo kneževnega postopanja, misli pa se, da le zaradi tega, da bi Rusija ne imela vzroka, vtikati se v Bolgarske zadeve.

Odpravo batumske proste luke so vevlasti vzele na znanje, vendar pa ni še gotovo, kako bo postopala o tej zadevi angleska vlada in ako se tudi druge vlade nje zahtevam ne pridružijo. Angleški časnik hudo ropotajo, posebno »Times«, ki pravijo, da zaradi tega, ker je Rusija prelomila člen 59 berlinske pogodbe, tudi Angleške ne veže člen glede zopora Dardanel. Če Rusija sme delati svobodno, sme tudi Angleška. — Ruski časnik »Regierungsbote« pa pravi da Rusija z odpravo batumske svobodne luke ni prelomila berlinske pogodbe, ker dotični člen ni sklep berlinsk-ga kongresa, ampak prosta izjava Rusije. Prosta luka je za Batum v trgovinskih in gmotnih zadevah škodljiva, na zunanje interese pa nema nobenega vpliva, kar se je kavkaški promet obernal na drugo pot.

Turška vlada je izjavila, da razpusti domobrancel in rezerviste, ker je rešeno grško in vshodnje-rumeljsko prašanje.

Pri volitvah v angleški državni zbor se stranke srdito pokajo. V Kardifu se je po razglasitvi volitev pričel boj mej strankami. Policija je z orožjem vmes posegla in bilo je okoli sto osov ranjenih, mej temi več žensk. Volitve v angleških mestih so končane, izvoljenih je bilo 144 konservativcev, 22 samostojnih liberalcev, 60 Gladstoncev. V kmetijskih volilnih okrajih se volitve še vrše.

Iz Kahire se poroča, da so se v velikem svetu vsi udeleženci izrekli za to, da mora Egipt z Sudanom zopet stopiti v trgovinsko zvezo; le angleška vlada se temu upira, zato je poslala necega višjega častnika na mejo, da se bo pečal s tem prašanjem; od njegovega poročila bo odvisen sklep angleške vlade.

DOPISI.

Iz sežanskega okraja dne 10. julija. (Učiteljska konferencija.) Letošnja okrajna učiteljska konferencija za sežanski okraj je bila v dan 7. julija v prostorih narodne šole v Sežani.

Točno ob 9. uri jo je otvoril g. c. kr. okrajni šolski nadzornik D. Sinkovič s primernim ogovorom. H konferenciji došlo je bilo 33 učiteljev in 4 učiteljice, opomniti pa mi je, da nekaterih gospodov tovarišev in dveh tovarišic ni bilo zraven. Od teh so se nekateri opravičevali zaradi bolehnosti.

Pri prvi točki dnevnega reda: volitev dveh zapisnikarjev, izbrana sta bila gg. Sivec iz Sežane in Janko Štrukelj iz Barke.

Gosp. nadzornik izbral si je g. nadučitelja komenske šole, Antona Lebana svojim namestnikom.

Opazke pri inšpiciranju, koje je gosp. nadzornik v našem okraju opazil, bile so kratke in pedagogične. Tukaj ne bomo navajali vseh gospod. predsednikov opazk, ker so večinoma le za učitelstvo zanimive, povem le, kar utegne tudi neučitelje zanimati, da je obiskovalo v tem šolskem letu 93%, za šolo sposobne mladine narodno šolo, kar znači prav dobro šolsko obiskovanje.

O točki: »Detailierung der Lehrpläne aus dem Aufsatz, und aus dem Schönschreiben« poročala sta gg. Beninger in Kante. V to nameno je bil gospod predsednik izbral enketo, ki je v več sejah sestavljala nadrobni učni načrt za spise in lepopisje. V tem odboru so sodelovali gospodičina Gazafura, gospodje Beninger, Kante, Koršič, Anton Leban, Fr. Tomšič, Trampuž in Anton Pakiž; za referenta izbrana sta bila gg. Beninger in Kante. Prvi je referiral o spisu, drugi o lepopisju. Debata, koja so se udeležili gospodičina Gazafura, Strukelj, gg. Beninger, Kante, Janko in Anton Leban, Fr. Tomšič, Bano, Koršič, Fakin in gosp. nadzornik, bila je precej živahna. Oba referata sta se sprejela nespremenjena, to je: taka, kakor sta bila od enketne sestavljen.

O drugem pršanji: »Wie soll das Kopfrechnen nach dem 1, 2 und 3 Rechenbuche von Močnik praktisch behandelt werden, und welche Aufgaben sind dazu am geeignetsten?« izrečena sta bila kot referenta gg. Koren in Bano, koja sta nam povedala, kako naj se ta naloga izvršuje.

Tretja razprava: »Wie sollen schriftliche Aufgaben behandelt werden, določil je žreb gg. Pakiža, Jana.

Za tem so se odločevale knjige za biblioteko.

Gosp. Kante, kot knjižničar, poroča o okrajni šolski knjižnici.

V knjižnični odbor so bili od gosp. nadzornika izvoljeni gospodičini Pitamic in Jngerl, gg. Ant. Pakiž, Stare in Kante. Ta odbor je izvolil g. nadzornik, ker učitelstvo še pri ožji volitvi ni dospelo do pravičnega rezultata.

V stalni odbor so bili izvoljeni stoprav po ožji volitvi gg.: Beninger, Kante, Koršič, Anton Leban, Fr. Tomšič.

S tem se je konferencija končala. Gospod predsednik D. Sinkovič se učitelstvu zahvali za trudaljubivo sodelovanje pri konferenciji in učitelstvo pozivljajo vzklikne trikratno živio Nj. Velikanstvu, kar se je tudi s gromovitimi živoklici odzdravilo, odpelo je učitelstvo cesarsko narodno pesem.

Konečno se g. Anton Leban zahvaljuje v imenu konferencije g. predsedniku za nepretrgano vodstvo zborovanja.

Pod kostanji hotela pri »trem kroush« se je učitelstvo pri pivu zabavalo, krasne lepe pesmi prepevajo, dokler ni blela luna, ono čarobno fantovsko solnce, priplaval na krasno zvezdnato nebo. Potem smo si pa segnili v roke in se razšli na vse strani.

Gorovski.

Gorica, 7. julija. (Izv. dop.) Velebrate mi, naj dopisujem. Naj bode danes za poskus nekoliko o naših razmerah. Mi Slovenci, ki stajemo v mestu in se štejemo k ljubim tukajšnjemu vladnemu listu med prave Gorikane, pokoljenja slovenskega, leto za letom se bolj gibljemo. Vlada sama nas sicer ne podpira, ker nam dan za dnevom nove zadrege in nove zagozde stavi — a gibljemo se po »lastnej moči.« Da pridete do spoznanja te resnice, povem vam danes nekoliko. Naši slovenski listi, ki izhajajo v strogo italijanski (?) Ured. Gorici, vedno bolj se prikupujejo. »Soča« vrlo brani naše pravice in včasih tudi udriha po naših, ki niso dovolj delavni, ali pa ne dovolj poštenjari.

V novejši dobi nam list za listom kaže spretno roko urednikovo, katerej so v pomoč prav delavne in marljive sile. Saj ni treba vednega hvalizovanja; treba nam je le nepristranskega poročila o narodnem našem delovanju, treba nam je ozbiljne, mirne politike in navduševanja našega naroda. Tudi »kmetijsko gospodarski list«, pod varnim vodstvom vam znanega našega novega g. vodje Kramerja, vrlo napreduje, in nam uža prva številka za junij dovelj kaže, da hoče strokovnjak pravo pot kazati. Svetovali bi le, da se število udov kmetijske družbe pomnoži in da list 1—2 na mesec v skromnej majhnjej obliki, kakor na pr. doklada »Slov. Gospodarja« v Mariboru, izhajati prične. Malo — a to dobro in pripravno za naše razmere! Da tretji tu izhajajoči list »Cvetje z vrtov sv. Franciške« pod uredništvom gospoda O. Skrabca popolnoma ugaja in se posebno odlikuje po lepi besedi in dobri uredbi, tega mi ni praviti, pač pa moram omeniti, da dobimo nov humoristični list: »Jurij s pušo.« Ove pridobitve se nikakor ne veselimo. Radovedni smo prve številke, a prerokujemo le slabo, kajti bojimo se, da nastane tekmovec »Frecciji«, ki nabira in priobčuje le solergo. Nam Slovencem sploh ni neobhodno potreba satiričnega in humorističnega lista, ker nismo v položaji, da bi se pri našem lepo(?) in po vsem vredenem (?) stanju, na vse grlo smijali. Dovelj bi bilo, da izhaja eden tak list za 1/2, milijonov duš. Ker

sem uže pri tisku, naj omenim, da se do sedaj v tem letu razen listov ni tiskalo nič slovenskega v Gorici, izimši vabil za veselice »Čitalnice.« Čudno, ali resnično!

Sedaj k društvenemu življenju!

»Čitalnica« v novih prostorih dobro napreduje, za kargre posebna čast odboru in pooblaščenici.

Marsikaka neprilika, ki je ozirom na prostore, odstrani se s krepko roko. Da nam društvo, odkar je velikanoč minilo, nč ne ponudi, to je morda nastopek slabo vredenih pevskih razmer in nekoliko tudi izvanrednost bližajoče se hude bolezni, zoper katero se do sedaj tu prav še nič ni storilo.

»Podporno-delavsko društvo« tudi v poletinskem času nema nič veselice. Zakaj? Uzrok ste brali v »Soči.« Vendar je bralnica vedno polna in tudi število se množi. Dobro bi bilo, da se po izgledu tržaških Slovencev ustanovi »ženski oddelek« v tej družbi. Odbor naj s časom na to misli.

»Ljudska hranilnica in založnica« posebno pod vodstvom novega predsednika g. pl. G. kaj veselo cvete. Vedno več je glavnic, vedno večje je zanimanje za ovi prepotrebni zavod. Delajmo, da ne bode treba našim Gorjancem, da zaidejo v židovske roke!

»Sloga« pa je letos lepo rešila svojo nalogo ter po mirnej poti — ker nam vladane pomore, udrževala »deklško slovensko šolo« in »otročji vrt.« Učitelji na obeh zavodih ste hvalevredni in otrok povprečno po 40. Vidna je potreba te ustanove. Dobro in umetno bi pa bilo, da država sama prične skrbeti za našo slovensko mladino, kajti društvenega in dobrodelnega davka nam je dan za dnevom več. Pri tem davku tudi mislimo na našo »Studentovsko kuhinjo«, ki je po izkazu v »Soči« uže do 15. maja t. l. izdala nad 200 glid. Bog daj temu zavodu vrlih podpornikov in mu ohrani dosedanje stebrel.

To so v kratkem vsled Vašega poziva črtice o našem narodnem gibanju v tem letu. Če Vam ugaja, dobro! Prihodnjič. — Konečno poročam, da se je podružnica družbe sv. »Ciril-Metod« po tolikih neprilicnostih vendar le za trdno ustanovila. Predsednik g. dr. Gregorič in njega namestnik g. mejni grof Obizzi, ki je tudi društvo zastopal v Ljubljani, porok sta, da bo tudi v našem krogu društvo napredovalo in da močne kali požene.

Da ste nam zdravi, vrli »Edinoviči«

Is slov. goric, na Štajarskem. 10. julija. (Izv. dop.) »Slovana« št. 13. od 1. julija t. l. je prinesel drugi del Lavoslav Gorenčevega životopisa, v katerem pisatelj omenja in naglaš njegovega pisateljskega dela; in v katerem slov. časniku se nahajajo njegovi spisi. Kadar sem odločil »Slovana« mislil sem si, ta je bil drugi Jurčič; in za njega kratko dobo tudi res velikan. Pisatelj članka v »Slovanu« pozivlja rodoljube, naj bi zložili primerno svoto penez, da bi se rajnemu pisatelju postavil primeren spomenik. To bi bilo tudi prav. Vsak delavec je plačila vreden, in jaz mislim, vsak narodjak in buditelj naroda, bodi al že pesnik ali pisatelj, vreden je po smrti spomina mej narodom.

Vsak narod spoštuje svoje rajne odlične, v sramoto bi bilo tedaj nam Slovencem, ko bi tega ne storili. To nam velja naše srce, naša vest in to bodi tudi naša dolžnost.

Pa ne le na mrtvaškem polju naj se postavi spomenik rajnemu Lavoslavu, temuč tudi na literarnem polju naj bi se mu postavil spomenik, kakor Jurčiču in Slomšku s tem, da bi se našel človek, ki bi zbral, uredil in založil vse njegove spise in potem v posameznih zvezkih na svetlo dajal.

Slovensko ljudstvo rado čita slovenske knjige, to priča družba sv. Mohora, ki šteje uže toliko udov; posebno pa se zanima ljudstvo za spise kratkočasne in podučljive, kakor so Gorenčevi, na pr.: »Kosovo polje«, Kočevske vaje, Pravica o klobuki, Rudeča sukinja« itd. Iz zadnje št. »Slovana« naštel sem 93 raznih spisov, podučnih in kratkočasnih. Ali ni to velikan, za njega kratko dobo? Pa bode kateri ugovarjal in rekel, saj je uže bilo vse v slovenskih časnikih natisneno. In tudi res. Pa kde so tisti časniki dandanes, v katere je pošiljal Gorenjec svoje spise, in kde se je ljudstvo takrat toliko zanimalo za slov. berilo kot dandanašnji. To nam zopet priča družba sv. Mohora, katere je v letih 1862-72 štela komaj 10—17 tisoč udov, in letos uže nad 30 tisoč. Gotovo tudi časnikarstvo takrat ni bilo tako razvito in razširjeno, kakor dandanes. — Prašajmo vedno kmetov, ako je kateri čital »Glasnik«, »Besednik« ali »Zoro«, »Slovenski Narod« ali »Slovenca.« Se dosti njih ne bode vedelo, da so to časniki, drugi bode rekel, jaz si raje kupim kaka kratkočasno knjigo, kot pa berem »cajtinge«, ki so samo za gospodo, in prav te misli je bilo in se držalo ljudstvo še pred dvajsetimi leti; ako pa je kateri kmet dobil v roke kak časnik, ni se veiel ceniti njegove vsebine, in tako je tudi tega pozabil, da je klobase in meso v njega povil. Tako pa tudi premine spomin na moža, ki se je toliko trudil, podati prostemu ljudstvu tečne hrane. Glajte knjiga pa ostane!

Nahajajo se uže blizo dvesto let stare knjige mej nami, in ako nam pride ena ali druga teh v roke, ali se je ne veselimo? mislim da. Prav tako bode veselilo naše potomce, kadar dobe v roke knjige, posebno literarne spomenike slav. mož, katerih bode uže takrat prah in pepel, a spomin na nje bode se budil po takih knjigah vedno mej ljudstvom.

S tem dejanjem pa tudi pokažemo našim nastopnikom, da nam je bilo mar za naše pisatelje, da smo tako rekoč uže o rojstvu Slovenije, hlastno segli po dar, od slovenskih pisateljev nam podeljeni. Z ob č. s. skrhla kameniti spomenik na grobu rajnega, in kaže le onim, kateri pridejo na ono pokopališče, prostor, kder počiva ta ali oni iskreni narodnjak, ali književni spomenik more si priskrbeti skoro vsika hiša (ako je zvezkom primerna cena), le tako ostane rajni pri vsakej družini in tudi še pri naših potomcih v častnem spominu. Toraj poskus in na delo, rodoljubi in čestilci rajnega Lavoslava.

Goričan.

Hraše pri Postojni dne 7. julija. (Izv. dop.) Sinoči ob 10. in pol uri je v našej vasi, ki šteje 48 številki začelo goreti, užgalo se je pri kajžarju Antonu Majeršič-u in je pogorela njegova koča in zraven stoječi skeden in šupa, lepo in veliko kmetijsko poslopje, lastnina Jožefa Tomažič.

Tužno se je oglasil plat zvona, ko je komaj k potrebnemu počitku legio prebivalstvo, klical in budil pred nesrečo, ki je pretila skor nad polovico vasi vpepeliti. Urno je bilo vse na nogah. Pa rešiti se vendar goreče pohištvu ni več moglo. Velika sreča, da ni bilo nikakoršnega vetra, ko bi bil le kateri koli veter pihal, bila bi se blizo okrog stoječa pohištva užgala. Hvala pa tudi prostovoljnima ognje-gasnim društvoma Postojnskem in Velko-Otoškemu, ki ste bili kaj naglo na mestu nesreče. Hvala v imenu vseh občanarjev izreka se obema društvoma za trudapolno delo. Društvi ste kar v delavnosti prekosili hoteli drugo družega. Tako je bil v prav kratkem času ogenj popolno ugašen in vas rešena strahu in nesreče.

To je bil uže drugi požar v tem letu v Hrašeh. Uzrok, kako se je začelo, ni znan, najbrž je bila zraven hudobna roka. Tukaj kaže letina do zdaj še precej lepo, sena je še precej, da bi se le lahko posušilo. St. D. . . . k.

Od Male nedelje spodnje Štirske dne 4. julija. (Izv. dop.) Britka izguba je zadela nas spodnje Štajerce in sploh ves slovenski narod. Kakor so že poročale novine, utrnila se je na obnehlju slovenskem svetla zvezda, katere je svetila vsemu našemu narodu v izgled. Č. g. Božidar Raič, naš poslanec na Dunaju in v Gradcu je umrl!

Z njim smo zgubili Slovenel prvoboritelja, iskrenega rodoljuba, kdor ga je enkrat slišal govoriti, bodi si na taboru, javnih zborih ali drugod, gotovo so mu ostale v spominu njegove besede za vse življenje. Njega krepka, glasno zvoneča beseda je prešinjala naše ude, ter nas navduševala za milo našo domovino; res britka izguba je to — pa usoda je že taka. — Vendar mislimo, da imamo tudi še unete može rodoljube, kateri bodo vredni stopiti v stopinje rajnega g. Raiča.

Tebi pa mili rojak! naš boritelj za naše pravice, želimo tam onkraj groba — da uživaš plačilo za zasluge, katere si pridobil za nas; prosim tamkaj pri svojem stvaritelju, kateri te je z nenavadnimi talenti nadaril, da tudi mi goreče vojujemo vselej in povsodi, dokler živimo na tej zemlji, za naše pravice, in da enkrat združeni s teboj se vekoma veselimo tamkaj v večnosti. Kakor je ostal mej nami spomin g. Kremlja, tvojega rojaka in pastirja ter drugih unetih mož za domovino, tako tudi ostane tvoj spomin do konca dni, dokler žive sinovi Slave. — Sladko spavaj! — Lehka ti zemljica!

Letina bode brk ko ne le srednja, ves mesec maj ni bilo dežja, skoraj ni rose tako, da smo uže vsi prosili za dež. pa mesec junij nam ga je obilo delil, skoraj preveč, vsak dan je prišla burja z dežjem, kar je delo močno zavrnilo.

Seni bo zelo malo, pomladni sadeži še utegno srednje roditi, zlasti korusa, krompir, le oves bo slab, prav tako lan ne da skoraj nobenega pridelka. V vinogradih pa, kder ni bilo mraza, kaže se mnogo kabusov (grozdja), tako da če to srečno svoj cilj dosegne, bode obilen pridelek, katerega smo itak potrebni. Cene so zelo slabe za živino kakor poljske pridelke, da uže dolgo tako ne.

Politični naš položaj je kakor pred letom, za nektore naše »kulturtregerje« pa ni poboljšanja — plašče obračajo po vrtu, kakor uleče.

Naše bralno društvo začne vsak čas delovati vsled vsemu opoviranju, pravila so bila vendar le od namestništva potrjena. Dal Bog, da bi krepko napredovalo ter obilo udov pridobilo. — Naprej zastava Slave!!! Radaljš.

Domace in razne vesti.

Imenovanje in umirovljenje. Mestno starešinstvo je imenovalo v zadnji seji dr. Jurja Nikoliča primarijem na VII. oddelku mestne bolnice in je dejalo v pokoj s polno plačo dr. Alojzija Sindici, okrajnega zdravnika v Proseku. — Služba zdravnika za Prosek se precej razpiše.

Spremembe v tržaško-koperskejški škofiji. G. Ivan Slapar, duh. pomočnik v Jelšanah, premeščen je v Lanišče. — G. Ivan Miakar, župni-upravitelj v Novakih, ide za duh. pomočnika v Jelšanah. — Župo v Novakih upravljal bode g. Nikola Zic, dosedanj duh. pomočnik u Lovranu. G. Josip Čuček imenovan je duh. pomočnikom v Lovranu.

Seja tržaškega mestnega zastopstva dne 12. t. m. Po prečitaniu in potrjenju zapisnika zadnje seje so prišli na vrsto predlogi stavbenega odseka glede zidanja novega šolskega poslopja v starem mestu. Načelnik je konstatiral, da je pridujočih 43 svetovalcev; potem je as sor Slovcovih prečital dotične predloge. Pri splošnej razpravi se nobeden ni oglasil in potem so bili predlogi brez promembe sprejeti. — Svetovalec Geiringer je na to predložil, naj se vsled tega glasovanja načrt mestne vradbe od leta 1883 v enej prvih prihodnjih sej postavi na dnevni red, kateri predlog je bil sprejet. — Sprejel se je potem predlog mestnega starešinstva glede aversualne pogodbe za mestni dac na tri leta od 1. januarja 1887 počenši pod pogoji, katere je naznanilo c. k. finančno vodstvo. — Odobren je bil dalje predlog mestnega starešinstva glede občinskega doklada k hišnej najemnici z 23% in magistratu se je ukazalo, naj stori, kar je potreba. — Prošnja koncesionarjev za zgradbo krajne železnice skoz Istro v Milje se je izročila prometnemu odseku. — Nazadnje so se sprejeli z nebiatveno promembo predlogi vodstva mestne hranilnice za predručajbo pravil, i na to se je seja zaključila.

Matura na tržaški državnjej višjej realki je bila 7. in 8. t. m. Oglasilo se je 9 abiturjentov, od katerih se je 8 pu-tilo k ustmenjej preskušnji; dva sta preskušnjo opravila z odliko in štiri dobro; enemu se je dovolilo, da se povzvrže zopet preskušnji v dveh mesecih, in enemu po enem letu.

Kolera in delalska podporna društva. Vsak bi mislil, da imajo delalska podporna društva letos nenavadno mnogo bolnikov. Ali stvar je v resnici drugače; baš z tja imajo ta društva najmanj bolnikov; delalsko podp. društvo jih ima na pr. zdaj po 12, 13, 16, mej tem ko jih je imelo lani o tem času najmanj 24—26. Reči se mora, da ima to društvo zdaj najmanj bolnikov v dobi enega leta. To je posebna prikazen! Za kolero dosedaj, hvala Bogu, ni zbolel še nobeden ud delal. podp. društva.

Raspisane službe. V Gorici služba c. k. notarja, zahteva se znanje nemškega, slovenskega in il lijankega jezika v govoru in pisanju. — Pri deklškej ljudskej šoli v Vodnjanu z italijanskim podučnim jezikom služba podučiteljice; prošnje se imajo vložiti pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Pulji.

Umrli je prošil petek gospa Karolina Dolenc, rojena Vilhar, soproga c. kr. pristava in dež. poslanca v Ljubljani in hči rajncega pesnika Miroslava Vilharja, v 36. letu.

Truplo rajke so pripeljali z Ljubljane v Razdrto, kder je bil v nedeljo jako lep pogreb, katerega se je udeležilo mnogo ljudstva in skoro vsa gospoda iz bližnjih krajev.

Rajnka je bila jako nadarjena pa jako izgledna mati; le prežgodaj je umrla posebno svojim otrokom in vsm nam so rodnikom in znanec, ki vsi smo jo visoko spoštovali. Domača zmljca pod Nanosom, hodi ji lehka!

Poduk o vinarstvu in sadjarstvu za latterske učitelje ljudskih šol bode letos od 1. do 16. oktobra na deželnej vinarske in sadjarške šoli v Poreču. Obiskovalci te šole dobe iz državne blagajnice po 30 glid. podpore in primerno popotnino. Prošnje se imajo vložiti do konca avgusta neposrednje pri latterskem deželnem odboru, v prošnjah je omeniti, ali je prosil c. uže poprej kako kmetijsko šolo obiskoval in ali ima šolski vrt šola, na katerej podučuje.

Zopet morski volk. Mestni magistrat naznanja, da so mornarji pri molu del sale zakotvene avstrijske ladje »Sospira« blizu ladje videli velicega morskga volka. Letos uže drugi!

Tržaške novosti:

Kolera povsem nova za Tržičane, napadla je v soboto Ivana Finotti delalca v ladjetesalnici v Barkovljah; pustili so ga doma ali hišo dobo o deseficirali. — Umrli je ona gospa André v Via Valdirivo. — V nedeljo napadala je kolera zopet jednega vojaka v veliki kosarji, nekega 23 letnega pešča Kmeta. Pravijo, da se je vroč napil limonade, ali kako bi se uže reklo one sokrvice, koje Furlani po ulicah prodajajo, in da mu je to prouzročilo drisko.

